

lemmer i Industrifagene (Byggefagene *ikke* indbefattede). I hele Landet viser der sig fra 1907 til 1908 en Nedgang fra 97 til 93 pCt. og fra 1908 til 1909 fra 93 til op imod 89 pCt. Det vil sige, at der er lige saa stor Nedgang fra 1907 til 1908 som fra 1908 til 1909, skønt der i Tiden fra 1907 til 1908 ikke kunde øves nogen Virkning af Toldloven (Modsigelse). Nej, det kunde der ikke, Toldloven traadte jo for alle de Artiklers Vedkommende, som her komme i Betragtning, først i Kraft fra 1. Januar 1909. Det viser sig i Virkeligheden her, at det er almindelige Aarsager, der have medført denne Nedgang. Og at den ikke har været af nogen blivende Natur, have vi et Fingerpeg om i de to Arbejdsløshedstællinger, der have fundet Sted i København, vort største industrielle Centrum, i 1910, den ene den 5. Februar, den anden den 17. September. Der se vi Beskæftigelsesgraden for Industrifagene eksklusive Byggefagene stige fra 85 til næsten 91 pCt., og det viser sig altsaa, at allerede i 1910 er man i stærk Opgang med Beskæftigelsesprocenten. Hvis jeg havde Tid dertil, vilde jeg kunne paa-vise Fag for Fag, at af de Fag, man har paastaat ere ramte ved Toldloven, er der adskillige af de vigtigste, som ifølge de Oplysninger, man har fra upartisk Side — som jeg i det væsentlige erkender Industrieretningen for at være, hvad dens Redaktion angaar — vise Fremgang i Beskæftigelsesgraden i selve Aaret 1909, saaledes Skotøjsindustrien, de vigtigste Grene af Tekstilindustrien og flere.

I Virkeligheden vistes der ved Gennemførelsen af Toldloven af 1908 i høj Grad Maadehold og Varsomhed. Den blev gennemført af en Regering og et Folketingsflertal, som i Princippet hyldede frihandelsvenlige Principper, men som ikke vare hensynsløse Frihandelseoretikere. Det gælder saavel afdøde Finansminister Vilhelm Lassen og den da fungerende Finansminister, det ærede Medlem fra Ringkøbing (J. C. Christensen), som det gælder mig, at vi vare fuldt beredte til at tage alle de Hensyn, som vi ansaa det for forsvarligt og rimeligt at tage, til den indenlandske Industri. Vi betragtede det ikke som ligegyldigt, at en pludselig Nedgang i en Toldsats kunde ruinere en indenlandsk Industri. Vi mente ikke, det var gør ligt paa een Gang at slaa alle Døre op for Udlandet og pludselig udsætte den indenlandske Industri for en ubegrænset Konkurrence med det omgivende, i mange Tilfælde overmægtige Udland og derved ogsaa

med overmægtige Truster paa forskellige industrielle Omraader. Vi tog et billigt og berettiget Hensyn dertil. Et saadant Hensyn var taget i vidt Omfang allerede ved Forslaget, som det blev forelagt af Finansminister Vilhelm Lassen, og saadanne Hensyn bleve ogsaa tagne under den videre Forhandling. Derfor har Resultatet ogsaa været, at skønt det har betydet en Nedgang i Beskyttelsen, har dog, saa vidt jeg kan skønne, den betydelige Fordel, som Industri og Haandværk have vundet ved Toldnedsættelse eller Toldafskaffelse paa Raastoffer og Hjælpestoffer, i Forbindelse med tekniske Fremskridt og mere gennemført Økonomi allerede under de forhaandenværende meget ugunstige Forhold været nok til at erstatte Toldnedsættelsen. Og visselig har det heller ikke været vor Hensigt, som den Gang havde Ledelsen af denne Sags Gennemførelse, at ruinere dansk Industri; det er undertiden sagt, men det bliver ikke mere sandt for det. Det var ikke vor Hensigt, det var vor Hensigt samtidig med at formindske Beskyttelsen og muliggøre gavnlig Konkurrence, saa vidt vi kunde overskue Forholdene, at hindre, at noget gik til Grunde, og det var vor Hensigt at skabe gunstigere Betingelser for Erhvervslivet som Helhed i det lange Løb, idet vi gav det billigere Arbejdsmaterialier, lettere Arbejdsvilkaar. Dette gælder naturligvis ganske særlig saadanne Virksomheder, derunder ogsaa adskillige Industrier, som tidligere have arbejdet under Toldfrihed, men som i stort Omfang have maattet betale Told af deres Raaprodukter og Hjælpestoffer.

En meget fremragende Margarinefabrikant har i Sommer sagt til mig, at det var Toldloven af 1908, som reddede den danske Margarineindustri fra Undergang. Det var ikke uden Grund, at denne Mand sagde det, for den danske Margarineindustri arbejdede hidtil under fuldkommen urimelige Forhold, som ikke kunde blive ved med at gaa i Længden, med ret høj Told paa dens Raa- og Hjælpestoffer og med Toldfrihed for det færdige Produkt. Vi vilde nu ikke lægge Told paa Margarine, fordi det var et almindeligt Næringsmiddel for de ubemidlede Klasser her i Landet, men vi frigjorde i saa stort Omfang som muligt Raa- og Hjælpestofferne til Fabrikationen for Told. Skibsbygningsindustrien har selv anerkendt gennem en af sine mest fremragende Repræsentanter, Direktør Dessau — dette er offentligt, saa jeg har Lov til at nævne Mandens Navn —, hvilket overordentlig